

1 FEB. 1963

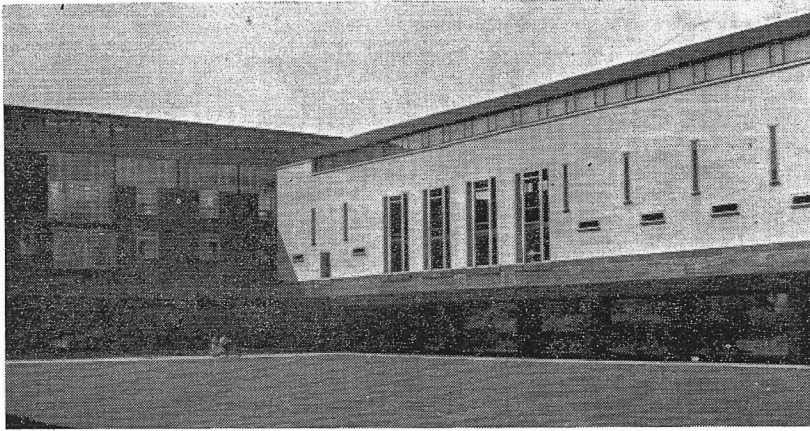
T1764. 1

**Maandblad van het
Algemeen Nederlands Verbond**

67e jaargang 1963 • januari

Verlandia

De Nederlandse studie aan Engelse universiteiten

P. K. KING, M. A.

lector voor Nederlands aan de universiteit te Cambridge.

Men houdt geen conferenties voor een man of twee, drie. Het feit dus, dat in januari 1962 de eerste conferentie van neerlandici in Engeland gehouden werd, is een bewijs van de groeiende belangstelling voor de Nederlandse studie hier gedurende de laatste 33 jaar, en vooral sinds de oorlog. Want op deze recente vergadering, bijeengeroepen door de toenmalige Ambassadeeraad voor Pers en Culturele Zaken in Londen, Dr. H. Friedericy, zaten niet minder dan negen docenten in het Nederlands uit vijf Engelse universiteiten bijeen. Londen heeft een leerstoel voor de Nederlandse taal en literatuur en een lectoraat voor Nederlandse geschiedenis en staatsinstellingen, Cambridge heeft een lectoraat voor taal en literatuur en in Liverpool en Sheffield (en sedert de conferentie ook in Durham) houden docenten in het Duits regelmatig cursussen in de Nederlandse taal- en letterkunde als bijvak in de universiteits-examens. Globaal genomen zijn er steeds een vijftigtal studenten over het land verspreid, die voldoende belangstelling voor de tegenwoordige en vroegere levenswijze van de Nederlander hebben om er ernstige studie van te maken. En, wat voor de al te bescheiden Hollandse 'wereldburger' misschien nog markanter zal zijn, er is een steeds toenemende interesse voor voortgezette studie in het Nederlands: thans drie 'postgraduates' in Londen en waarschijnlijk twee in Cambridge.

De al-te-bescheiden Nederlander, en vooral zijn vertegenwoordiger, de verslaggever, reageert gewoonlijk bij het vernemen van dergelijke feiten met een welhaast verontwaardigde vraag in de trant van 'Waarom in 's hemelsnaam verdiept een Engelsman zich in de Nederlandse studie?' En, zoals Dr. Kossmann heel terecht tijdens de eerdergenoemde conferentie antwoordde: 'Waarom niet?' Men is te licht geneigd, bij de huidige tendens hoger onderwijs te verschaffen voor allen die daarvan willen en kunnen profiteren, een louter praktische motivering te zoeken in de studiekeuze van de individuen. Maar de gevolgen van de onderwijsuitbreiding zijn zeker niet in Engeland en vermoedelijk evenmin elders zo simplistisch functioneel. Als bakermat voor werknemers biedt iedere universiteit thans, dank zij de sterke toename van studenten en regeringssteun, een veel ruimere studiekeuze, en in een periode van stijgende specialisatie voelt de student, vooral degene met meerdere intelligentie en ondernemingsgeest, zich steeds minder aangetrokken tot de veilige, begane weg. De werkgevers aan de andere kant, hetzij in industrie, handel of rijksdienst (en in mindere mate bij het onderwijs), trekken hun voordeel uit deze specialisatie op tweeërlei manieren, want de veelheid van studierichtingen voorziet zowel in de behoeften van de nauwe technologische en wetenschappelijke eisen van de

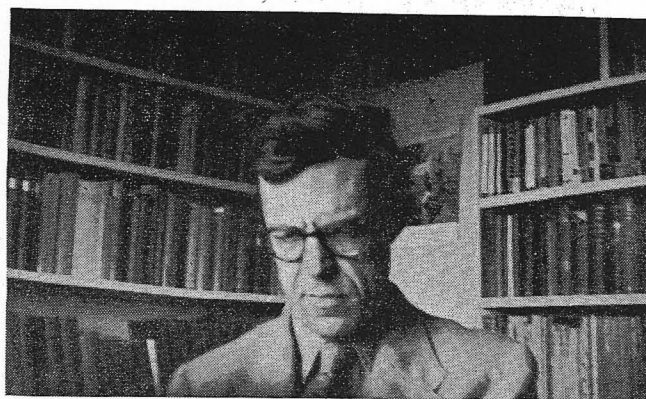
moderne vakkennis als in de behoeften van de complexiteit van onze onderverdeelde en vertakte administratie, die een ruimere, meer intuïtieve waardebeoordeling verlangt. Het zijn uiteraard vooral de humaniora die een inzicht in de gedachtenwereld verschaffen, en waar een bewijs van mensenkennis en een filosofische denkwijze in de ruimste zin door de werkgever gezocht worden, komt de afgestudeerde met een gevorderde kennis van, bij voorbeeld, de Nederlanden of Hongarije wellicht eerder in aanmerking dan degene die voortgebouwd heeft op zijn min of meer gespecialiseerde schoolvakken. En zo bestaat er naast de vraag naar wetenschappelijk gespecialiseerden ook behoefte aan oordeelkundigen, die hiervoor opgeleid zijn in hun gespecialiseerde studie van iets dat misschien helemaal niets met hun toekomstige werkkring als zodanig te maken heeft. En deze vrijheid van keuze, die de ondernemingsgeest uitdaagt het ongewone aan te durven, werkt natuurlijk ook de Nederlandse studie in de hand, te meer daar de taal voor de Duitskennende geen hinderlijk struikelblok vormt bij de studie van de literatuur. Op de vraag 'waarom?' kan dus dikwijls het korte antwoord luiden: 'uit nieuwsgierigheid'. Veel interessanter dan 'waarom?' is echter de vraag: 'hoe wordt hun nieuwsgierigheid beloond?' Zoals bij het beantwoorden van de eerste vraag kan men ook in het antwoord hierop niet generaliseren. De ervaring in Londen en Cambridge heeft geleerd, dat studenten met enige belezenheid in een of meer 'wereldliteraturen' hun bewondering voor Nederlandse schrijvers niet verhelden. Men

behoeft hun niet te zeggen dat *Beatrijs* of *Van den Vos Reinaerde* of *Hadewych* tot de wereldliteratuur behoren; dat ervaren zij zelf, en weten het ook duidelijk in hun beoordeling te staven. Studenten, die Dante of Milton met plezier lezen, gaan in Vondel op. Niemand, die enigszins met de Renaissance in Europa vertrouwd is, die niet gretig Hooft en Bredero, ja zelfs Spiegel, Revius en Luyken leest. Het zijn echter de recente schrijvers, door wie de meeste studenten voor het eerst met de Nederlandse literatuur kennis maken. Voor de poëzie van Gezelle, Gorter, Boutens, Leopold, Roland Holst en Nijhoff en het proza van van Looy, Couperus, Streuvels, van Schendel, Timmermans en Elsschot is er over het algemeen slechts onverdeelde bewondering. Waardering voor andere schrijvers is zeer uiteenlopend (Verwey is het felst omstreden!), maar de meeste studenten (in Cambridge althans) zwaaien Van Eeden meer lof toe dan hem in Nederland zelf gegund is. Met belangstelling en genoeg merk ik telkens hoe de studenten in Cambridge bij hun geleidelijke kennismaking met de literatuur uit de Lage Landen een toontje lager gaan zingen over de prestaties in Frankrijk, Duitsland of Engeland.

Men ziet het: de moeite en het risico van het zich op onbekend terrein begeven, worden met zeer aangename verrassingen beloond. Maar hiermee is de helft nog niet gezegd.

Aan de geografische isolatie van iedere Engelse student in vreemde talen lijdt de neerlandicus in Engeland natuurlijk ook, maar omdat hij binnen één jaar een vaardigheid in het Nederlands moet verwerven in overeenstemming met de kennis in Frans, Duits, Spaans of Russisch van zijn medestudenten met vijf of meer jaren schoolstudie achter de rug, heeft hij dringend behoefte aan een gelegenheid om enkele maanden in Nederland te wonen en te werken om zijn achterstand in te halen en zich binnen een zeer geconcentreerde periode als het ware met de taal en de volksgeest te verzadigen. Hoeveel initiatief of durf de Engelse neerlandicus ook kan opbrengen, aan een minimale eis van f 100,— aan reiskosten kan hij niet ontkomen. En als het zover komt, dat de een of andere verlichte beschermer voor de zomervakantie een betrekking in Nederland voor hem vindt, kan men zich zijn ergernis indenken, als hij herhaaldelijk welwillende Nederlanders tegenkomt, die hem zijn gebrekkig Nederlands in (soms even gebrekkig) Engels betaald zetten!

De neerlandicus in Engeland voelt zich ook in materieel opzicht benadeeld in zijn isolatie. Voor regelmatig contact met uitgevers en collega's op het vasteland moet de Engelse docent tijd hebben geregeld de overtocht te maken. En, zoals blijken zal, dat heeft hij veel minder dan zijn collega's in alle andere Europese talen. Daarom zou een zeer nauw en regelmatig contact met uitgevers in de Lage Landen zeer welkom zijn. Het is in feite beslist noodzakelijk wil hij zijn taak, de Nederlandse zaak, recht laten wedervaren. Hij kan geen dagje vrij nemen om bij de boekhandelaren te gaan winkelen. Wat

P. K. King

nieuwe uitgaven betreft kan hij slechts oordelen of zijn zeer beperkte boekentoeelage hier- of daaraan besteed moet worden als het boek hem ter inzage toegestuurd wordt. Wat herdrukken betreft kan hij dan verder uit regelmatig verzonden catalogussen uitmaken, welke uitgaven geschikt zijn qua inhoud en prijs om op zijn literatuurlijsten gedrukt te worden en door Engelse boekhandelaren voor de studenten aangeschaft te worden. De toenemende publikatie van literaire werken in pocketuitgaven is in dit opzicht een zeer veelbelovend verschijnsel en voor de uitbreiding van de belangstelling voor het Nederlands in Engeland en de Verenigde Staten is het verschijnen bij Nijhoff van de zeventiendelige *Bibliotheca Neerlandica*, Engelse vertalingen van Nederlandse klassieken, een zeer verheugende gebeurtenis.

Een derde nadeel, specifiek eigen aan de Nederlandse studie in Engeland, is de verhouding van studenten tot leerkrachten. Het kleine aantal belangstellenden heeft zoals vanzelf spreekt geen invloed op de studiemogelijkheden en dus de cursussen in de taal en literatuur zelf, maar het heeft wel een beperking in het aantal leerkrachten tot gevolg. Als voorbeeld moge dienen een vergelijking tussen de Franse en de Nederlandse studie in Cambridge. Voor 15 aparte cursussen in het Frans zijn er 18 docenten; voor elf cursussen in het Nederlands is er 1 docent. Kwantitatief moet de docent in het Nederlands bereid zijn *twintigmaal* zoveel te doceren als zijn collega in het Frans, en kwalitatief moet hij zich steeds inspannen, dikwijls zonder de stimulans van vakgenoten, om zo competent in alle takken van zijn vak te blijven, dat hij de student niet al te zeer benadeelt in vergelijking met wat hem elders gedoceerd wordt door lectoren die zich uitsluitend op één tak of zelfs onderwerp kunnen specialiseren.

De docent in het buitenland heeft hoegenaamd geen reden *zichzelf* te beklagen bij zijn isolatie in zijn moeilijkheden. Zijn werk is zijn bindende en gestadige drijfkracht. Maar als docent treedt hij onvermijdelijk op als vertegenwoordiger, ja als ambassadeur van de Nederlandse zaak in den vreemde, een zaak waarin hij de steun van zijn 'studiebron' moet inwinnen om naar behoren het zijne bij te dragen aan het vormen van jaar tot jaar van tientallen nieuwe jonge ambassadeurs van de Lage Landen in de wordende Europese gemeenschap.